

ETELÄ-
KARJALAN
LIITTO

ETELÄ-KARJALAN INNOVAATIOSTRATEGIA 2022–2025

eKarjalan älykäs erikoistuminen

#uusinajattelijat

SISÄLLYS

Johdanto	3
Alueellisen innovaatioympäristön nykytila ja kehittämistavoitteet	3
Älykkään erikoistumisen painotukset etelä-karjalassa 2022-2025	4
Välittävä ekarjala – Käyttäjälähtöiset hyvinvointipalvelut	5
Yritteliäs ekarjala – Uudistuva teollisuus ja & TKI	6
Ympäristövastuullinen ekarjala – Vihreän siirtymän edelläkävijyys	6
Vilkasliikkeinen ekarjala – Elämystalouden vauhdittaminen	8
Sidosryhmäyhteistyö ja toimeenpano	9
Strategiavalmistelu ja prosessin toimeenpano	9
Strategian mukainen hanketoiminta ja rahoitukset	9
Strategian seuranta ja arviointi	10
Alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö	10

JOHDANTO

Aluelähtöisessä innovaatiotoiminnassa kumppanuudet ja paikallinen lisäarvo ovat keskiössä. Alueelliset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) painotukset valitaan ja niitä toteutetaan vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän, tutkimus- ja koulutussektorin, julkisen hallinnon sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Älykkään erikoistumisen strategioiden laadinnasta, seurannasta ja toimeenpanon koordinaatioista vastaavat Suomessa maakuntien liitot.

Älykäs erikoistuminen (ÄES) tarkoittaa alueiden vahvuuksista lähtevää erikoistumista, jolla tähdätään osaamis- pohjan ja elinkeinon elinvoimaa tuottavaan uudistamiseen. Alue- ja rakennepolitiikan osalta tavoitteena on kohdentaa rahoitusta vaikuttavammin nimenomaan alueen näkökulmasta vaikuttavaan TKI-toimintaan. Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman osalta älykkään erikoistumisen mukaisuus on osin velvoittavaa ja muiltakin osin sillä on merkittävää painoarvoa rahoituksen kohdentamisessa.

Etelä-Karjalan innovaatiostrategia 2022–2025 kokoaa Etelä-Karjalan maakuntaohjelmaan 2022–2025 nivotut älykkään erikoistumisen kärjet yhteen. Tämä strategiadokumentti on siis luonteeltaan kooste maakuntaohjelman alueellista TKI-toimintaa koskevista sisällöistä. Se julkaistaan erilaisten sidosryhmien ja EU-yhteistyön tarpeisiin. Strategiasta on valmisteilla myös englanninkielinen versio.

ALUEELLISEN INNOVAATIOYMPÄRISTÖN NYKYTILA JA KEHITYSTARPEET

Etelä-Karjalan innovaatioympäristön keskeisiä toimijoita ovat TKI-toiminnan laajuudella mitattuna maakunnassa toimivat suuryritykset sekä muutamat kasvuyritykset, joilla on täällä tuotekehitystoimintaa. Merkittävimmät julkiset toimijat ovat Skinnarilan korkeakoulukampus (LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu), Lappeenrannan kaupunki (ml. konserniyhtiöt) sekä Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden Eksote. Kehittämistoimintaa harjoittaa myös laaja joukko erilaisia toimijoita, kuten koulutusorganisaatioita, kuntia, järjestöjä ja eri kokoisia yrityksiä.

Energia- ja ympäristöosaamisen kehittämistä ja hyödyntämistä on kasvualana syytä edelleen vahvistaa. Energia- ja ympäristöliiketoiminnan veturiyrityksien sekä muiden alaan liittyvien toimijoiden yhteistyötä kirittää yritystoimijoiden aloitteesta muodostunut Greenreality Network -toimijaverkosto kumppanuuksineen. Kansainväliset pörssiyritykset kiinnittyvät maakunnan innovaatioekosysteemiin etenkin yhteistyön ja yhteishankkeiden kautta. Yritysten oma TKI-toiminta on merkittävää, mutta se ei tunne maakuntarajoja. Uusien teknologioiden soveltaminen myös teollisten pk-yritysten tarpeisiin on maakunnassa selkeä vahvuus, jota tulee vahvistaa kansainvälisessä kilpailussa menestymiseksi.

Etelä-Karjalan voimavarana on tutkimuksen ja elinkeinoelämän monipuolinen yhteistyö, jonka kehittämistä tulee jatkaa. Korkeakoulut tekevät yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa myös alueen ulkopuolelle, ja se tuottaa osaamis- pääomaa myös Etelä-Karjalaan. Viime vuosina soveltavan tutkimuksen rahoitusta on ollut saatavissa heikosti erityisesti teknisten ratkaisujen toimivuuden todentamiseen esikaupallisessa vaiheessa, mikä on vaikeuttanut polkua tutkimuksesta liiketoimintaan. Innovaatiorahoitus on keskittynyt kaupallistamiseen ja kansainvälistymiseen, mikä on muuttanut korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä.

Maakunnan yrityksiin kohdentuvan julkisen TKI-rahoituksen määrä riippuu eniten isojen toimijoiden hankkeista. Keskisuurten ja kehittämishakuisten yritysten määrä on rajallinen, mikä on selkeä kapeikko alueen TKI-potentiaal- in, kasvun ja työllistävyyden näkökulmasta. Innovaatiotoiminnan vahvistamiseksi on syytä edistää yksityisten TKI-sijoi- tusten toteutumista alueella. Aluelähtöisen innovaatiotoiminnan rakenteellinen haaste ovat rajalliset ja muutamille toimijoille vahvasti keskittyneet kehittämisresurssit. Resurssija ei ole tarpeen hajauttaa, mutta niitä tulee vahvis- taa ja monipuolistaa, jotta useammat toimijat pystyvät tekemään omaehtoista kehittämistä yksin ja yhteistyössä TKI-toimijoiden kanssa. Kuntien kehittämispalvelut ovat olleet muutoksen alla ja niiden kyky koota elinkeinoelä-

mälähtöisiä kehittämisverkostoja on osin heikentynyt. Osaamispohjaisen yrittäjyyden kehittämisen painopiste on siirtynyt Skinnarilan kampukselle, LAB-ammattikorkeakoulun yhteydessä toimivalle Business Mill -palvelulle.

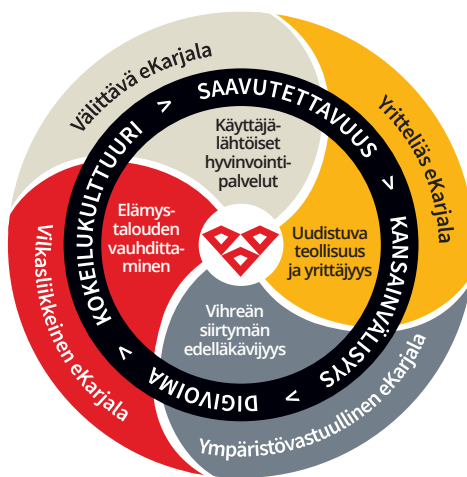
Sote-alan kehittämiskokonaisuuksien kokoavana voimana on toiminut Eksote, jolla on merkittävää TKI-toimintaa sekä vahvat verkostot alan kansallisiin ekosysteemeihin. Alueen korkeakoulut ovat toimineet pitkäjänteisesti kehittämiskumppaneina. Sote-kehittäminen on nivottu tiiviisti ydintoimintaan lisäarvoa tuottavaksi, mikä parantaa toiminnan vaikuttavuutta. Käytäntölähtöisyys on toteutunut erityisesti älykkäiden palveluiden sektorilla. Saimaan matkailun noste sekä Saimaa-ilmion myötä näkyväksi noussut kulttuuri- ja taidepohjaisen liiketoiminnan potentiaali sekä LAB-ammattikorkeakoulun myötä laajentunut luova osaaminen antavat hyvän pohjan elämystalouden vahvistamiselle. Luovan talouden ja kulttuurin innovaatiotoimintaa edistetään myös verkostoyhteistyössä monialaisesti ja ylimaakunnallisesti pohjautuen jaettuihin strategioihin (kuten Kaakkois-Suomen kulttuurin ja luovan talouden kasvuspiraaliin – Energiaa luovuudesta 2030 -strategiaan).

EU:n tutkimusrahoitusta Horizon 2020 -ohjelmasta on ohjelmakauden kuluessa elokuuhun 2021 mennessä kirjautunut organisaation kotipaikan mukaisesti Etelä-Karjalaan noin 22 miljoonaa euroa, mikä on sen hetkisestä koko Suomen kokonaissaannosta noin 1,5 %. Hankkeisiin ovat osallistuneet lähinnä LUT-yliopisto sekä energia- ja ympäristöalan kasvuyritykset. Kilpailujen TKI-rahoitusten saantoa maakunnassa pyritään kasvattamaan. Maakuntaohjelmakaudella pyritään vahvistamaan alueen toimijoiden kyvykkyyttä tarttua EU-ohjelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin nykyistä laajemmin. Alueellisilla rahoituksilla voidaan tukea osaamisen ja verkostojen kehittymistä sille tasolle, joka mahdollistaa vaativampiin kansainvälisiin hankekonsortioihin hakeutumisen.

ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN PAINOTUKSET ETELÄ-KARJALASSA 2022–2025

Etelä-Karjalan tulevaisuus pohjautuu vahvuuksien hyödyntämiselle. Elinkeinoelämää uudistamalla ja monipuolistamalla saadaan väestönkehityksen trendiä muutettua sekä työpaikkatarjontaa lisättyä. Maakuntaohjelman sekä älykkään erikoistumisen kärkivalintojen taustalla on kestävän kehityksen neljä osa-alueita: sosiaalinen, taloudellinen, ympäristöllinen ja kulttuurillinen kestävyys. Ohjelman tavoitteena on tukea ja edistää kokonaisvaltaisesti maakunnan kestävä kehitystä ja tietä kohti hiilineutraalia maakuntaa.

Älykkään erikoistumisen strategiset kärjet kiinnittyvät kuhunkin maakuntaohjelman kärkivalintaan muodostaen niiden teemaan liittyvät TKI-kehittämis kokonaisuudet. Läpileikkaavina teemoina on neljä muutosvoimaa, jotka ovat saavutettavuus, digivoima, kokeilukulttuuri ja kansainvälisyys.

KUVA 1. Etelä-Karjalan älykkään erikoistumisen kärjet ja niiden kytkentä maakuntaohjelman kärkivalintoihin

Saavutettavuus liittyy erityisesti palveluiden ja logistiikan uusiin innovaatioihin, jotka mahdollistavat tehokkaammat prosessit sekä laajentavat asiakaskuntaa tai parantavat saavutettavuutta. Toinen näkökulma on liikenteen päästöjen vähentäminen Hinku-tavoitteiden saavuttamiseksi.

Digivoiman vahvana ajurina on digitalisaatio ja ohjelmisto-osaaminen, jota hyödynnetään luovasti palveluista ja elämystuotannosta valmistavaan teollisuuteen sekä rajaliikenteestä energiasektoriin. Tavoitteena on, että yritysten digitaaliset valmiudet kasvavat toimialasta riippumatta ja maakunnan julkinen sektori hyödyntää digitalisaation mahdollisuuksia monipuolisesti, muun muassa kaupunkisuunnittelussa, liikenteen järjestämisessä ja palveluiden tuottamisessa. Datataloudessa arvoa luodaan myös digitaalisen tiedon uudella hyödyntämisellä. Resursseja voidaan säästää virtuaalisen suunnittelun ja testauksen avulla sekä erilaisten materiaalivirtojen tehokkaassa ohjauksessa. Myös turvallisuudessa digitaalisuudella on merkittävä rooli.

Kokeilukulttuuri on innovaatiotoiminnan keskiössä kokeilu ympäristöjen, demonstrointien ja pilotoitien kautta. Erityisesti tavoitellaan pitkäjänteisesti toimivia osaamisverkostoja, kokeilualustoja sekä organisaatioiden toimintaan kiinteästi liittyvien kehittämiskokeiluiden toteuttamista. Etelä-Karjalassa on myös paljon odotuksia merkittävän mittaluokan teollisille demonstraatioille ja pilotoinneille, jotka avaavat korkeaan osaamiseen pohjautuvalle teollisuudelle uusia kansainvälisiä liiketoimintamahdollisuuksia. Samanaikaisesti kokeilukulttuurin rooli on merkittävä palveluiden ja toimintamallien uudistamisessa, joka koskee sekä yksityistä että julkista sektoria.

Kansainvälisyyden osalta älykkään erikoistumisen keskeisiä tavoitteita ovat alueen osaajapotentiaalin parempi kiinnittyminen kehittämistoimintaan sekä alueellisiin kärkiteemoihin liittyvien kansainvälisten yhteyksien ja yhteistyön edistäminen. Tulevaisuuden mahdollisuuksiin lukeutuu erilaisten TKI-toimintojen sijoittautuminen alueelle ja niiden toimiminen kansainvälisiä osaajia houkuttelevana elementteinä. Maakunnassa on erityistä panostusta Aasia-osaamiskeskittymän kehittämiseen, jossa päänavauksena toimii korkeakoulujen koulutus- ja tutkimusyhteistyön rakentuminen kiinalaisten toimijoiden kanssa ja kasvun alkupääomana alueelle sijoittautuvat kansainväliset osaajat.

Välittävä eKarjala – käyttäjälähtöiset hyvinvointipalvelut

Älykkään erikoistumisen tavoitteet kohdentuvat innovaatioympäristön osalta erityisesti alueen asukkaiden hyvinvointia edistävien palveluiden monialaiseen yhteiskehittämiseen. Erilaiset yhteisölliset ja sosiaaliset innovaatiot voivat synnyttää uutta liiketoimintaa. Kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia tunnustetaan alueilta, joilla on samantyyppisiä haasteita tai täydentävää osaamista. Etelä-Karjalan sote-datatoimijaverkostoon on maakunnallisen monialaisen toiminnan aikana kertynyt osaamista sekä tietoa, jolla on myös kansainvälistä kiinnostavuutta.

Kehittämistavoitteet

- Digitaalisuutta ja ohjelmisto-osaamista sekä luovaa osaamista hyödynnetään älykkäiden ja asiakaslähtöisten hyvinvointipalveluiden tarjoamiseen. Valjastetaan palvelumuotoilu käyttäjälähtöisyyden kehittämiseen.
- Ylläpidetään usinajattelua julkisten terveyspalveluiden tuottamisessa ja resurssien käytössä koskien sote-palveluketjuja ja kotiin tuotettavia palveluita.
- Hyvinvointialuetta rakennettaessa hyödynnetään mahdollisuudet lisätä vuorovaikutteisuutta ja asukkaiden osallistamista, kun kehitetään palvelutuotantoa ja edistetään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.
- Julkiset toimijat tekevät yhteistyötä asukkaiden, yritysten sekä kolmannen ja neljännen sektorin kumppaneiden kanssa esimerkiksi uudenlaisen palvelutuotannon ja asumisen muotojen tuottamisessa.
- Edistetään osallisuuteen, turvallisuuteen ja työllisyyden edistämiseen liittyviä uusia toimintamalleja ja monialaista TKI-yhteistyötä sekä vahvistetaan työllisyyttä ja innovatiivisuutta.

Yritteliäs eKarjala – uudistuva teollisuus ja yrittäjyys

Älykäs erikoistuminen edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua toimijoiden kanssa. Yritysten tarpeiden kartoittaminen, niihin vastaaminen ja kokeilevan kehittämisen periaate ovat älykkään erikoistumisen keskeisiä tavoitteita. Samalla kun laajennetaan nykyisten toimijoiden osaamista ja innovaatiokykyä, pyritään myös tukemaan uudenlaisten liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamista. Eri toimijoiden kumppanuuksilla saadaan maakunnan korkeakoulujen osaamisesta luotua uutta yrittäjyyttä ja olemassa oleviin yrityksiin uutta liiketoimintaa sekä kehitettyä julkista palvelutuotantoa. Toimialojen välisten rajojen häivyttäminen tukee teknistaloudellisten ja yhteiskunnallisten innovaatioiden syntyä. Elinkeinoelämän monipuolistamiseksi sekä kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten lisäämiseksi tuetaan yritysten käynnistymistä ja uudistumista sekä uuden tiedon hyödyntämistä yrityksissä.

Etelä-Karjalassa erityisenä tavoitteena on tukea teollisuuden uudistumista ja temaattisia, laajempia kehittämiskokonaisuuksia yli maakuntarajojen. Eri kokoiset yritykset kumppaneineen toteuttavat uusia avauksia bio- ja kiertotalouden saralla sekä toteuttavat teollista digitalisaatiota. Huomiota kiinnitetään osaamis pohjaisen yrittäjyyden kehittämiseen Etelä-Karjalassa toimivissa yrityksissä ja uusissa spinoff- ja startup-yrityksissä. Tässä toimivat keskeisinä kumppaneina mm. Business Mill -palvelu ja Green Campus Open -yrityskiihdyttämö.

Innovaatioympäristön kehittämisen läpileikkaavana näkökulmana Yritteliäs eKarjala -kärjessä on tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tavoitteellisen yhteistyön kehittäminen, joka tähtää elinkeinoelämää ja yrittäjyyttä uudistavan yksityisen TKI-toiminnan kasvuun. Kansainvälistymisen läpileikkaava tavoite on kansainvälisten yritysten ja opiskelijoiden osaamisen hyödyntäminen maakunnan kehittämisessä.

Kehittämistavoitteet

- Vahvistetaan elinkeinoelämän uudistumista, osaamis pohjaista yrittäjyyttä ja yritysten kasvua edistävää maakunnallista palvelukokonaisuutta.
- Tuetaan alueen oppilaitosten ja pk-yritysten kasvuun tähtäävää sekä innovaatio- ja ennakoitiosaamista edistävää verkottumista.
- Tavoitellaan kasvuhakuisten startup-yritysten kiinnittymistä Etelä-Karjalan innovaatioekosysteemiin sekä kansainvälisiin arvoverkostoihin. Tuetaan teknologian kaupallistamisosaamisen kehittämistä. Maakunnan innovaatiotoiminnan tuottoa yrityksiksi vahvistetaan tehostamalla palvelutarjontaa polulla ideasta innovaatioksi.
- Panostetaan alueelliset erityispiirteet huomioivaan älykkääseen, kestäväan ja resurssiviisaaseen teolliseen toimintaan. Erityisenä painotuksena ovat uudet teolliset tuotantomenetelmät ja prosessit sekä kierto- ja biotalouden teollisen mittakaavan ratkaisut, joissa on potentiaali skaalautuvalle liiketoiminnalle.
- Hyödynnetään rohkeasti teollisen ICT:n mahdollisuuksia (datan kerääminen ja hyödyntäminen, digitaaliset kaksoiset, koneoppiminen, esineiden internet, kyberturvallisuus) liiketoiminnassa sekä toimialojen uudistamisessa.
- Yhdistetään teknologista ja kaupallista osaamista sekä ennakoitiosaamista kestävästi uusien liiketoimintalueiden tunnistamiseksi ja kasvattamiseksi.
- Tuetaan digitaalisen osaamisen vahvistumista, digitaalista saavutettavuutta sekä ylimaakunnallista yhteistyötä alueellisen digitaalisen osaamiskeskitymän ja EDIH¹ -toiminnan kautta.

Ympäristövastuullinen eKarjala – vihreän siirtymän edelläkävijyys

Innovaatioympäristön kehittämisen näkökulmasta älykkäässä erikoistumisessa panostetaan erityisesti julkisen sektorin ja muiden toimijoiden investointien hyödyntämiseen kokeiluympäristönä ja kehitysalustana kaupallista potentiaalia omaaville teknologisille ratkaisuille (demonstraatioalustat yrityksille, innovatiiviset julkiset hankinnat

¹ EDIH – European Digital Innovation Hub <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/edihs>

ja kokeiluympäristöinä toimiva TKI-infra) sekä sähköistämisen osaamiskeskittymän vahvistamiseen. Toimijoiden valmiuksia kansainvälisen rahoituksen hakemiseksi vahvistetaan, jotta EU-rahoituksilla voidaan edistää liiketoiminnan syntyä TKI-toiminnasta sekä mataloittaa kynnystä yksityisille investoinneille.

Kehittämistavoitteet

- Vihreän sähköistämisen TKI-toiminnasta synnytetään uutta liiketoimintaa alueelle sekä vahvistetaan alan kansainvälistä verkottumista. Viitekehyksenä toimii erityisesti Lappeenranta-Imatra-kaupunkiseudun ekosysteemisopimus, jonka keskeiset kehittämiskohteet ovat:
 - o Energiatohkeat sähkökäytöt
 - o Hiilineutraalien synteettisten polttoaineiden tuotantomenetelmät (P2X)
 - o Älykkäät ja kulutusjoustavat sähköverkot ja kiinteistöt
 - o SMR-pienreaktoriekosysteemin rakentaminen
 - o Kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen (läpileikkaava)
 - o Alueellisen vihreän sähköistämisen ekosysteemin edistäminen (läpileikkaava)
- Tuetaan vetytalouteen liittyvää teknologian kehitystyötä, TKI-investointeja ja kokeilutoimintaa, jotka tukevat alan osaamisen ja uusien ratkaisujen kaupallistumista sekä teollisten investointien sijoittautumista maakuntaan. Tavoitteena on, että maakunta tunnustetaan vetytalouden kehittämisen osaamiskeskittymänä.
- Tehdään maakunnallista, ylimaakunnallista ja kansainvälistä TKI-yhteistyötä hiilineutraalin Etelä-Karjalan edistämiseksi. Toimintaa kohdennetaan erityisesti nopeita päästövähennyksiä tuottaviin ratkaisuihin, jotka kohdentuvat mm. rakentamiseen ja rakennusten käyttöön sekä liikennejärjestelmän kehittämiseen.
- Kehitetään vihreän edelläkävijyyden startup-yrittäjyyttä sekä hautomotoimintaa.
- Panostetaan pk-yritysten ympäristöasioihin ja kestäväan liiketoimintaan liittyvään osaamiseen sekä kestävien ratkaisujen tarjoamiseen markkinoille.
- Hyödynnetään alueen mahdollisuuksia toimia pilotointialustana ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyville potentiaalisille innovaatioille.

Vilkasliikkeinen eKarjala – elämystalouden vauhdittaminen

Älykkään erikoistumisen puitteissa panostetaan erityisesti alueen matkailu- ja kulttuurialojen pk-yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja elämystalouden palvelutarjonnan monipuolistamiseen. Tätä edistetään erityisesti verkostojen ja osaamisen vahvistamisella sekä yritysten innovaatiotoiminnan tukemisella. Innovaatioympäristön kehittämisen näkökulmana on palveluliiketoiminnan skaalaus ja monipuolistaminen TKI-toiminnan avulla. Kansainvälisyyden osalta tavoitteena on toimijoiden kytkeytyminen eurooppalaiseen elämystalouden kehittämisverkostoihin tähdäten EU-rahoituksen sekä tunnustusten laajempaan hyödyntämiseen maakunnassa (mm. Culture Europe). Aasia-osaamiskeskittymän ja muiden kansainvälisten yhteistyömuotojen alueelle houkuttelemia henkilöitä sitoutetaan elämystalouden edistämiseen ja alueen asukkaiden kulttuuriosaamisen monipuolistamiseen. Etelä-Karjalassa pyritään hyödyntämään myös kansalaiskehittämisen yhteistyömahdollisuuksia EU-ohjelmissa.

Kehittämistavoitteet

- Kulttuuriperinnön ja ympäristön hyödyntäminen kehitysalustana kansallisesti sekä kansainvälisesti vetovoimaisille elämäntuotteille. Vertaisoppiminen ja yhteiskehittämisen ympäristöjen mahdollistaminen.
- Parannamme taiteen ja kulttuurin toimintaedellytyksiä, ylimaakunnallista yhteistyötä sekä kansainvälistymistä, jotta alueemme elinvoima, pitovoima ja lumovoima sekä hyvinvointi kasvavat ja mahdollisuutemme vaikuttavissa rahoitushauissa paranevat merkittävästi.

- Etelä-Karjalasta muodostetaan korkeakoulujen, taiteilijoiden ja kuntien yhteistyöllä hiilineutraalin (tai jopa hiilinegatiivisen) taiteen kokeilulaboratorio.
- Matkailutarjonnan laajentaminen ja syventäminen nojautuen alueellisiin vahvuuksiin sekä digitaalisuuden ja tiedolla johtamisen hyödyntäminen matkailutoimialan kehittämisessä.
- Kehitetään kestävän ja kasvuhakuisen elämystalouden toimijoiden osaamista sekä tuetaan täydentävän osamisen kiinnittämistä maakuntaan.
- Saimaan vesiliikenteen kokonaisvaltainen kestävä kehittäminen (muun muassa sujuvien matkaketjujen, puhtaiden käyttövoimaratkaisuiden käyttöönoton edistäminen sekä vesiliikenteen digitaaliset tukipalvelut)

SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ JA TOIMEENPANO

Strategiavalmistelu ja -prosessi

Sidosryhmät ovat osallistuneet laajasti ja tiiviisti strategian valmisteluun sekä toimeenpanoon ja seurantaan. Varsinainen innovaatiostrategian tuloksellinen toiminta on alueen TKI-toimijoiden vastuulla. Innovaatiostrategia ohjaa EU:n koheesio politiikan välineiden kuten Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) varojen kohdentamista. Innovaatiostrategia ohjaa myös oikeudenmukaisen siirtymän rahoituksen (JTF) kohdentamista elinkeinorakenteen uudistamiseksi. Tavoitteena on ohjelmakaudella erityisesti tukea laajempien kehittämiskokonaisuuksien syntyä, joihin voi liittyä muillakin kansallisilla tai kansainvälisillä kehittämisrahoituksilla tuettua toimintaa.

Maakuntaohjelmaan sisältyvän älykkään erikoistumisen strategian merkitys EU:n alue- ja rakennepolitiikassa on vahvistunut entisestään uudelle ohjelmakaudelle tultaessa. Prosessiin liittyen tehdään myös kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Strategian mukainen hanketoiminta ja rahoitukset

Aluelähtöisen kehittämisen keskeinen rahoitusväline ovat alue- ja rakennepolitiikan eri rahastot. Tällä ohjelmakaudella rahastoja on kolme: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF), joista jälkimmäinen tukee Suomessa energiaturpeen käytön vähentämisestä aiheutuvien aluetaloudellisten ja sosiaalisten menetysten lieventämistä mm. työtä ja yrittäjyyttä mahdollistamalla. Uutena rahoituslähteenä on myös kestävän kaupunkikehittämisen rahoitus. Lappeenrannan ja Imatran kaupungit ovat solmineet valtion kanssa vihreän sähköistämisen alueellisen ekosysteemisopimuksen, jota toteutetaan kestävän kaupunkikehittämisen rahoituksella sekä muulla ohjelmarahoituksella. Ekosysteemisopimus toimii alueella myös alustana innovaatiotoiminnan ja laajapohjaisen TKI-yhteistyön edistämiseksi vihreän sähköistämisen kasvuaan liittyen.

Aluekehittämisäädännön mukaisesti maakunnan keskeisistä sidosryhmistä koostuva maakunnan yhteistyöryhmä vahvistaa alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen hakujen alueelliset painotukset, hyväksyy suunnitelman rahoituksen kohdentamisesta ja käsittelee isompien hankkeiden hakemukset antaen niiden rahoittamisesta viranomaiselle lausuntonsa. Maakunnan yhteistyöryhmä seuraa myös maakuntaohjelman sekä siihen sisältyvän älykkään erikoistumisen toimeenpanoa, ja sille raportoidaan eri rahoituslähteistä maakuntaan kohdennetusta rahoituksesta. Maakunnan yhteistyöryhmän alaisuudessa voi toimia myös jaostoja.

Maakuntaohjelmassa on kuvattu tarkemmin erilaisia rahoitusmahdollisuuksia ja niiden roolia Etelä-Karjalan kehittämistavoitteiden toteuttamisessa. Innovaatiostrategian mukaista hanketoimintaa voidaan edistää myös maaseutuohjelman rahoituksella sekä kansallisella aluekehittämisrahoituksella ja erilaisilla innovaatio- ja kehittämisrahoituksilla.

Strategian seuranta ja arviointi

Älykkään erikoistumisen strategian jatkuvaa arviointia tehdään erityisesti Etelä-Karjalan liitossa sekä maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä, joka valmistelelee asiat maakunnan yhteistyöryhmälle. Strategian toteutumisen seurantaan on asetettu mittareita, joille asetetaan toimeenpanon alkaessa myös tavoitteet. Strategiasta teetetään ulkopuolinen, riippumaton arviointi maakuntaohjelmakauden lopulla vuonna 2024–2025.

PAINOTUS	INDIKAATTORIT
Käyttäjälähtöiset hyvinvointipalvelut	Yhteiskehittämiseen osallistuvat yritykset Uudet monitoimijaisissa hankkeissa kehitetyt palveluratkaisut
Uudistuva teollisuus ja yrittäjyys	Rakennerahastovaroin rahoitettaviin TKI-hankkeisiin osallistuneiden yritysten määrä Tuote- tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pk-yritykset Alueelliseen innovaatioekosysteemiin syntyy uusia liiketoimintavetoisia teemaverkostoja Greenreality Network -konseptin mallin mukaisesti.
Vihreän siirtymän edelläkävijyys	Horizon- ja Business Finland -rahoituksen saanto Etelä-Karjalaan Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut
Elämystalouden vauhdittaminen	Culture Europe -ohjelmasta tai muista kansainvälisistä ohjelmista rahoitettuihin hankkeisiin osallistuneiden toimijoiden määrä Kehittämisalustoja, kuten hiilineutraalin taiteen kokeilulaboratoriota, hyödyntävät toimijat

Älykkään erikoistumisen strategian seurannan indikaattorit.

Alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

Toimeenpanossa tehdään yhteistyötä alueen keskeisten TKI-toimijoiden sekä kärkiteemoihin liittyvien olemassa olevien verkostojen kanssa. Toimeenpanosta raportoidaan vuosittain sidosryhmille sekä edistetään koordinaatiota strategisten hankeaihioiden kesken tavoitellen vaikuttavampia kokonaisuuksia.

Prosessiin liittyen tehdään myös kansallista ja kansainvälistä työtä. Kansallisen yhteistyön keskeinen foorumi on älykkään erikoistumisen kollegaverkosto, jossa jaetaan tietoa ja vaihdetaan hyviä käytäntöjä. Kansainvälisten yhteistyötarpeiden ja verkostojen tunnistamiseen kiinnitetään erityistä huomioita heti alkukaudesta vuonna 2022.

Alueellista ja ylimaakunnallista yhteistyötä kehitetään strategian mukaisesti sellaiseksi, että se edistää Etelä-Karjalan elinkeinoelämän aluelähtöistä kehittämistä ja mahdollistaa osaltaan uusien, elinvoimaa tuottavien mahdollisuuksien tunnistamisen ja niihin tarttumisen.

Etelä-Karjalan liitto on aluekehitysviranomainen, joka vastaa Etelä-Karjalan maakunnan yleisestä kehittämisestä. Liitto on yhdeksän kunnan muodostama kuntayhtymä. Se toimii maakunnan ja sen asukkaiden, elinolojen, elinkeinoelämän, kulttuurin sekä ympäristön kehittäjänä ja edunvalvojana.

Kannen kuva: Lappeenrannan kaupunki

Kuvat: s. 6 Lappeenrannan kaupunki (ylinnä), LUT-yliopisto/Teemu Leinonen (keskellä),
Imatran kaupunki/ Heny Hellsten imatra.kuvat.fi (alinna)

Taitto: Kuviopaja Oy

ISBN 978-952-9560-55-4